

| | Skicka vidare

Miljösamverkan Sverige är ett samverkansorgan kring tillsyn, viss prövning och tillsynsvägledning inom miljöbalksområdet. Medverkar gör Sveriges länsstyrelser, Naturvårdsverket, Jordbruksverket samt Havs- och vattenmyndigheten. Vi arbetar projektinriktat med aktuella frågor. Samarbetet ska öka samsynen mellan länsstyrelserna och ge en mer enhetlig hantering i tillsyns- och prövningsfrågor över landet. Arbetet ska dessutom stödja länsstyrelserna såväl i rollen som tillsynsvägledare som tillsyns- och prövningsmyndigheter.

Arbetet under året

Under 2023 hade vi sammanlagt 14 olika projekt i gång. Sju av dem avslutades under året. De återstående projekten fortsätter och beräknas att bli klara under 2024–2025. Utförlig dokumentation av respektive projekt finns på vår grupparbetsplats.

Året som gått har varit fullt av aktiviteter. Som vi skriver ovan har vi rott sju projekt i land. Ett av dessa är regeringsuppdraget om kompetens och utbildning.

Regeringsuppdrag är något som vi aldrig har jobbat med tidigare. Vi har också haft möjligheten att ordna två utbildningar i naturtillsyn, en grundläggande och en fördjupad. Dessa har varit mycket uppskattade och fullbokade till sista plats. Året inleddes med en utgåva av fälthandboken om invasiva främmande arter till landets 290 kommuner. Året avslutades sedan med ytterligare en utgåva till länsstyrelserna.

Följ gärna vårt arbete genom att prenumerera på vårt nyhetsbrev, du hittar det via vår webb. Under 2023 skickade vi ut fem nyhetsbrev.

Medverkan och engagemang

Under 2023 har 55 personer deltagit i våra projektgrupper, från följande organisationer:

- 54 länsstyrelsemedarbetare från 20 olika länsstyrelser
- En handläggare från central myndighet
- Sju projektledare

Tack till alla som bidragit! Inte minst till den stora grupp som medverkat som referenspersoner i de olika projekten.

AVSLUTADE PROJEKT

Foto: Pixabay

Invasiva främmande arter (IAS) – mallar

Det har inte funnits några länsstyrelsegemensamma mallar för informationsbrev, förelägganden och beslut kopplat till invasiva främmande arter. Därför startade Miljösamverkan Sverige under första kvartalet 2022 ett projekt för att ta fram just detta. Vi har arbetat fram olika mallvarianter till Smart documents i Platina för att underlätta ärendehantering. Till mallarna finns även en vägledning för stöd och råd under ärendeprocessen. Mallarna kommer att effektivisera handläggningen och bidra till ökad nationell likabehandling gentemot markägare och verksamhetsutövare.

Illustration: Dietmar Kämmerling

Verktyslåda för egenkontrolltillsyn på vattenkraftverk

Egenkontrollen är generellt bristfällig vid landets vattenkraftverk. Samtidigt bedrivs det inte mycket tillsyn på vattenkraftverken och den tillsyn som bedrivs är inte enhetlig. I början av 2022 avslutades projektet "Rimlig egenkontroll vattenkraft" där ett handläggarstöd togs fram. Som en fortsättning på det projektet startade vi projektet "Verktyslåda för egenkontrolltillsyn på vattenkraftverk". Projektgruppen arbetade fram en checklista och annat material som behövs för att göra egenkontrolltillsyn på vattenkraftverk. Under våren 2023 genomförde vi en gemensam tillsynskampanj med fokus på egenkontroll, där alla länsstyrelser bjöds in att delta.

Foto: Pixabay

Kompetens och utbildning

2021 fick Miljösamverkan Sverige uppdraget att leda deluppdraget om kompetens och utbildning i regeringsuppdraget "Att främja en mer effektiv och enhetlig tillsyn enligt miljöbalken" M2020/01034/Me. Syftet med deluppdraget var att stärka professionen hos personer som arbetar med miljötillsyn samt formulera tydliga krav på kompetens för att tillsynsmyndigheten ska kunna utföra myndighetsuppdraget effektivt.

Deluppdraget levererade:

- Kriterier för vilken kompetens inom tillsynen som behövs.
- En analys av konsekvenserna av ett lagstadgat krav på att den personal som utför tillsyn ska ha relevant utbildning och erfarenhet för de uppgifter som ska utföras.
- En plan för fort- och vidareutbildning för personer som arbetar med tillsyn.

Regeringsuppdraget genomfördes i samverkan mellan Naturvårdsverket, Folkhälsomyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen, Statens jordbruksverk och länsstyrelserna.

Illustration: Pixabay

Ensade ärendeprocesser

Länsstyrelserna arbetar med en mängd olika ärendetyper inom området tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet (9 och 10 kap. miljöbalken). Trots att det är samma lagstiftning arbetar länen inte helt lika, utan ärendeprocesserna skiljer sig delvis åt. Vi behöver dels ensa och utveckla våra registreringsrutiner, dels ta fram nationella handböcker samt mallar och rutiner. Detta ger en kvalitetssäkring, likartad bedömning och regelförenkling av vår ärendehantering.

Syftet med projektet var att ge en övergripande bild av ärendetyper inom tillsyn av miljöfarlig verksamhet, inom länsstyrelsen kallad VHT 555, och vilka mallar och processer som finns. Syftet var också att ensa, kvalitetssäkra och förenkla rutiner och mallar inom miljöskyddsområdet.

Foto: Pixabay

Ekonomisk säkerhet för små avfallsanläggningar

Sedan den 1 januari 2023 har kommunerna och länsstyrelserna nya arbetsuppgifter vad gäller ekonomisk säkerhet för små avfallsanläggningar. Eftersom det handlar om nya arbetsuppgifter har det funnits behov av att i samverkan arbeta fram ett handläggarstöd till länsstyrelserna och tillsynsvägledning till kommunerna. Etapp 1 av projektet färdigställdes i juni 2023 genom att ett handläggarstöd lanserades. Tanken är att uppdatera stödet i en etapp 2, när det finns mer erfarenhet vid kommuner och länsstyrelser av att hantera ärenden inom området.

Illustration: Pixabay

Bedömning av betydande miljöpåverkan

Miljöbedömningsförordningen kan vara svår att applicera på verkliga förhållanden. Det innebär att länsstyrelserna gör olika när det kommer till bedömningar om ett ärende innebär betydande miljöpåverkan eller inte. Eftersom ett beslut om betydande miljöpåverkan inte går att överklaga ställer det höga krav på länsstyrelserna att skriva välmotiverade beslut. Projektet har arbetat fram ett verktyg, i form av ett Excel-dokument, som ska hjälpa handläggaren att ställa rätt frågor inför bedömningen av miljöpåverkan. Verkttyget gör en sammanvägning av bedömningsgrunderna och genererar stöd till motivering av beslut. Syftet med projektet har varit att verkttyget ska leda till ett kvalitetssäkrat och likriktat arbetssätt för beslut om betydande miljöpåverkan i hela landet och därmed även öka rättssäkerheten.

Illustration: Dietmar Kämmerling

Grön utveckling 2023

Vi fick återigen resurser att arbeta med grön utveckling. Vårt arbete fokuserade bland annat på effektivisering av arbetssätt, vilket i sin tur har skapat ett ökat utrymme för naturtillsyn på länsstyrelserna. Vi har utvecklat både kvaliteten på länens kompetens inom naturtillsyn och samsynen länen emellan genom att erbjuda utbildningar och nationella tillsynskampanjer. Vi har förhållit oss till den nationella tillsynsstrategin så långt som möjligt i arbetet under året. I maj anordnade vi en grundläggande

naturtillsynsutbildning på Flämslätts kursgård i Valle härad. I slutet av november gav vi en fördjupad utbildning i samma ämne, denna gång i Göteborg.

Vi har fortsatt arbetet med att utveckla behovsutredningsmodellen och vi har ordnat en uppskattad nationell tillsynskampanj. Inriktningen på årets kampanj har varit tillsyn av villkor i dispenser och tillstånd i skyddade områden. 14 av landets 21 länsstyrelser deltog i kampanjen.

Vi har deltagit i samverkansprojekt med Naturvårdsverket om tillsynsvägledning och planering och olika kompetenshöjande aktiviteter. Vi har utvecklat och kompletterat vägledningar, handläggarstöd och samverkansytor. Året avslutades med ett nytryck av fälthandboken om invasiva främmande arter som har fått ett tillägg på nio nya arter. Den tredje utgåvan vänder sig, precis som den första, till länsstyrelsernas personal.

PÅGÅENDE PROJEKT

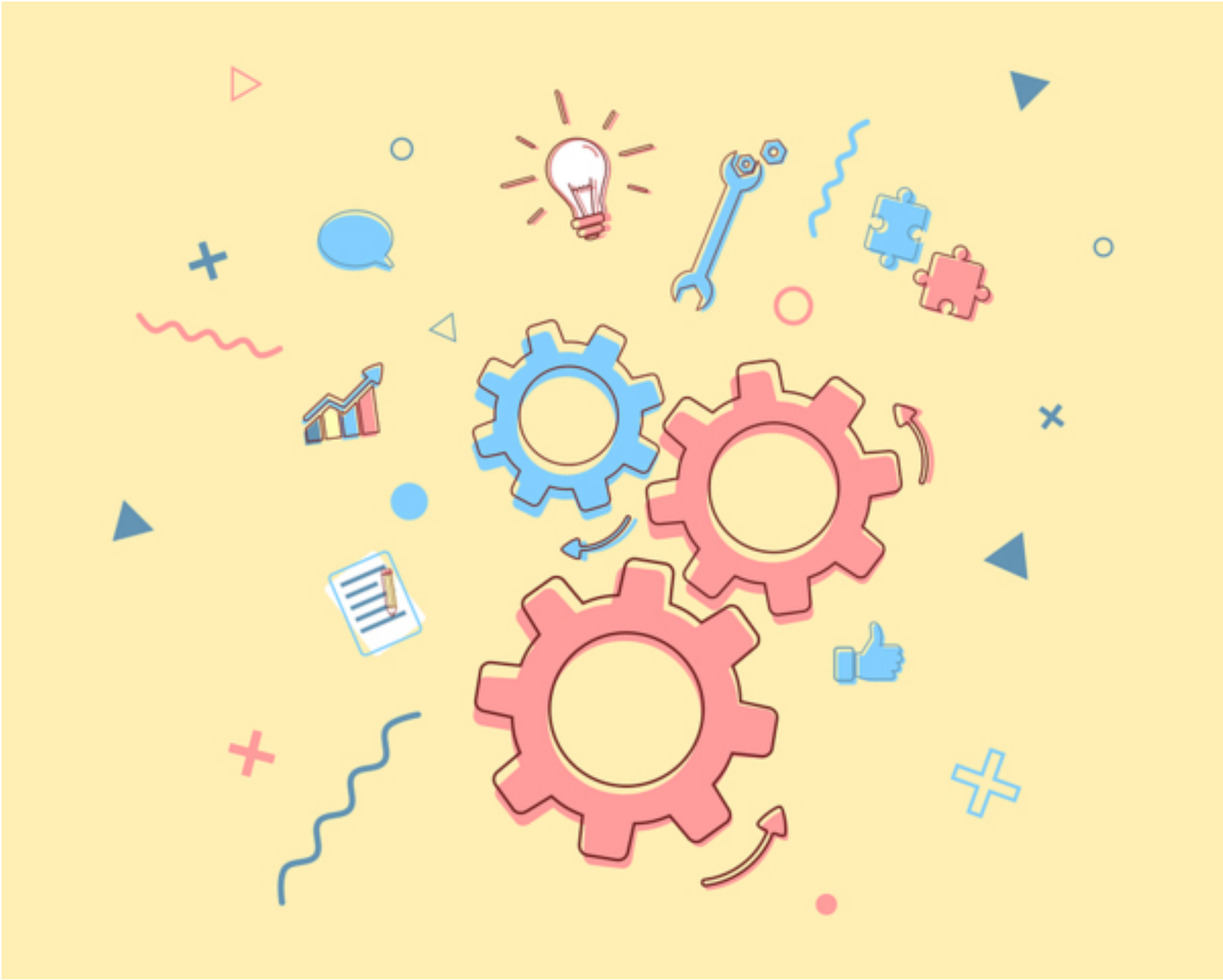

Illustration: Pixabay

Handlingsplaner som verktyg vid tillsyn av förorenade områden

Pågående miljöfarliga verksamheter måste förbättra sin egenkontroll när det gäller förorenade områden. För att uppfylla miljömålen och uppnå högre miljönytta krävs det åtgärder för att komma till rätta med föroreningarna.

Projektet ska arbeta fram ett nationellt vägledningsmaterial för att underlätta för tillsynsmyndigheterna att använda metodiken med handlingsplaner. En handlingsplan blir ett hjälpmedel för att verksamhetsutövaren både ska kunna bedriva egenkontroll på ett bra och genomtänkt sätt och verka för att fler förorenade områden blir åtgärdade inom verksamhetsområdet.

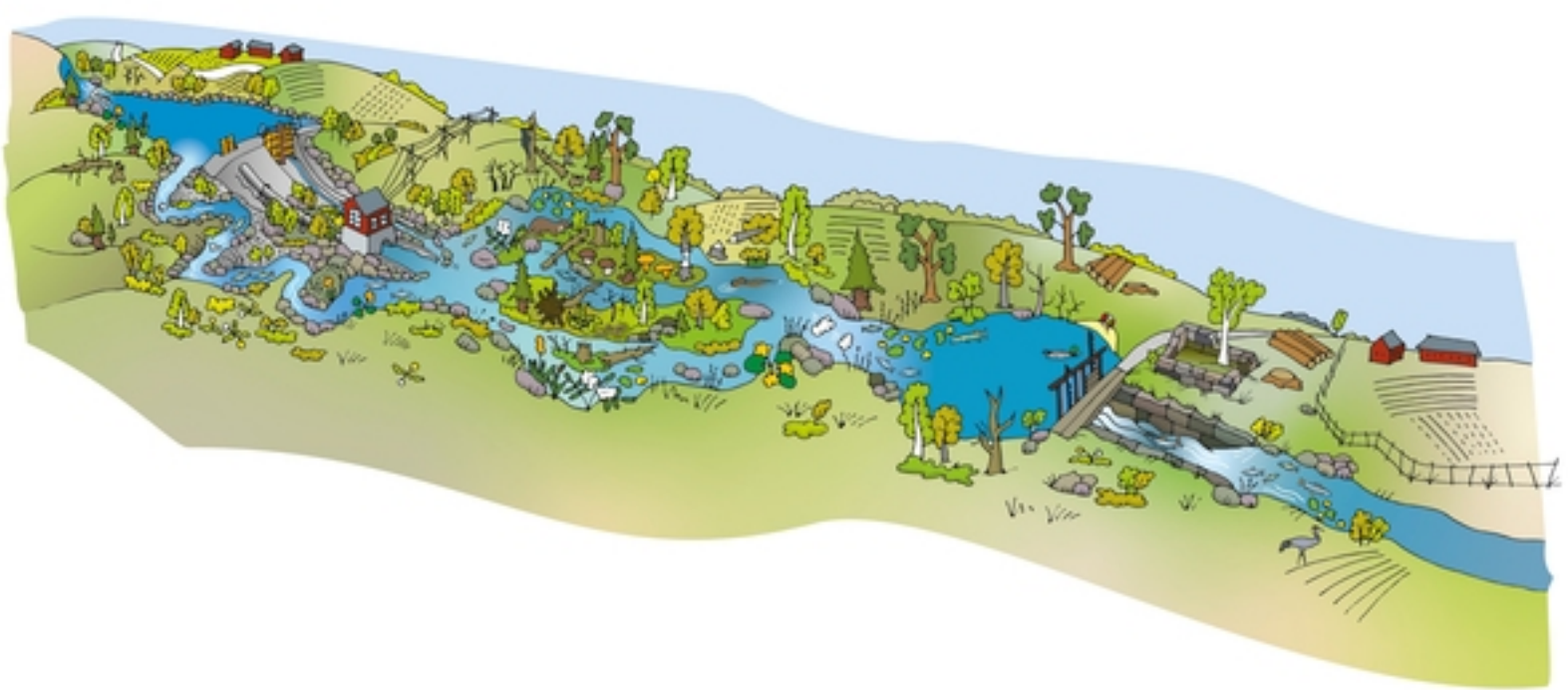

Illustration: Dietmar Kämmerling

Omprovning av vattenverksamheter – dammar

I samband med provningar enligt den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraft (NAP) ska länsstyrelsen bedriva tillsyn och initiera de omprovningar som behövs för att vattenförekomster ska nå de fastställda miljökvalitetsnormerna. Målet för projektet är att arbeta fram ett användarvänligt handläggarstöd som beskriver processen med en statligt initierad omprovning av dammar som inte ingår i den nationella planen – från det förberedande stadiet till dess att en omprovning prövats i domstol. I handläggarstödet kommer vi även belysa processen med återkallelse av tillstånd som ett alternativ till omprovning.

Foto: Pixabay

Utvinningsavfall – täkter

Hur ska avbaningsmassorna vid en täkt hanteras? När blir de ett utvinningsavfall? Behöver verksamheten ha en avfallshanteringsplan? Vad är en utvinningsavfallsanläggning? Hur ska tillsynsmyndigheterna hantera den komplicerade lagstiftningen kring utvinningsavfall utan att det blir alltför omständligt och byråkratiskt? Dessa frågor försöker vi hantera på ett smidigt sätt inom projektet Utvinningsavfall täkter.

Illustration: Pixabay

Revidering av uppföljning och utvärdering av kommunernas tillsyn

Foto: Pixabay

Solcellsanläggningar på mark

Solcellsanläggningar på mark blir allt vanligare i stora delar av landet och de ökar snabbt både i antal och storlek. Med detta följer en hel del utmaningar för myndigheterna. I detta projekt försöker vi därför reda i hur inkomna ärenden ska hanteras på länsstyrelserna eftersom detta inte alltid är självklart. Det behövs ett gemensamt stöd för hur handläggarna kan resonera när avvägningar ska göras och vad som ska beaktas för att ärendet ska hanteras enligt rätt lagstiftning.

Foto: Pixabay

Tillsynskampanj vattenuttag

Att tillsynen över uttag av vatten är eftersatt har konstaterats i flera omgångar. Därför har tillsyn av vattenuttag identifierats som ett fokusområde inom den nationella strategin för miljöbalkstillsyn. En av aktiviteterna inom fokusområdet

Våren 2023 startades projektet "Revidering av uppföljning och utvärdering av kommunernas tillsyn". Syftet med detta projekt är att göra det lätt för länsstyrelserna att följa upp och utvärdera kommunernas tillsyn samt att skapa likvärdig bedömning av kommunernas tillsyn enligt miljöbalken i hela landet. Projektet ska revidera det tidigare framtagna materialet från 2018.

handlar om att genomföra ett nationellt tillsynsprojekt. Aktiviteten samordnas av Miljösamverkan Sverige. Syftet med projektet är att ge förutsättningar för länsstyrelserna att genomföra tillsynsinsatser vid olika typer av objekt. Arbetet förväntas leda till mer egeninitierad tillsyn av vattenuttag och en ökad samverkan mellan länsstyrelserna.

Foto: Jonathan Petersson, Pexels.com

Enhetlig tillsynsredovisning

Länsstyrelserna redovisar i nuläget tillsynsbehov, planerad tillsyn och utfall av genomförd miljötillsyn på flera olika sätt och i olika sammanhang. Syftet med projektet är att få en mer ensad redovisning av resursbehov, planerad tid och genomförd tid för miljöbalkstillsyn. Detta för att ge en bättre överblick och att uppgifterna blir jämförbara. Med projektet vill vi även göra det tydligt vad redovisningarna ska ge svar på och vad som är viktigt för länsstyrelserna att få redovisa för att få ett stöd i sin planering, prioritering och uppföljning. Syftet är också att förenkla länsstyrelsernas arbete med redovisning och göra det lättare att sammanställa uppgifterna.

Vår webbplats

På vår webbplats publicerar vi information om pågående och avslutade projekt liksom rapporter och annat framtaget material. Via webbplatsen nås även den grupparbetsplats där alla inom länsstyrelserna har behörighet att gå in. Grupparbetsplatsen används av de olika projektgrupperna och här finns mycket material.

> [Miljösamverkan Sverige \(miljosamverkansverige.se\)](https://miljosamverkansverige.se)

Projekt under 2024

Under 2024 planerar Miljösamverkan Sverige att arbeta med följande projekt

- Handlingsplaner som verktyg vid tillsyn av förorenade områden
- Omprövning av vattenverksamheter – dammar
- Utvinningsavfall – täkter
- Solcellsanläggningar på mark
- Revidering av uppföljning och utvärdering av kommunernas tillsyn
- Tillsynskampanj vattenuttag
- Enhetlig tillsynsredovisning
- Natura 2000 – vattenverksamhet

- Produktion av vätgas – i prövning och tillsyn
- Överlåtelse av tillsyn till kommuner
- Tillsyn av vattenskyddsområden
- Tillsyn av traditionell asiatisk medicin

Projektledare under 2023, från vänster: Carina Lif, Ingela Höök, Anna Lejon och Sara Wahrby.

Projektledare under 2023

Carina Lif, Länsstyrelsen i Gävleborgs län (Verksamhetsledare)

Ingela Höök, Länsstyrelsen i Västra Götalands län (Verksamhetsledare)

Anna Lejon, Länsstyrelsen i Västerbottens län

Sara Wahrby, Länsstyrelsen i Östergötlands län

Kristina Höök Patriksson, Länsstyrelsen i Västra Götalands län (ej med på bild)

Lotta Sahlin Skoog, Länsstyrelsen i Västra Götalands län (ej med på bild)

Jenny Jonsson, Länsstyrelsen i Västra Götalands län (ej med på bild)

Styrgrupp 2023

Gustav Enander, Länsstyrelsen i Jönköpings län

Björn Forsberg, Länsstyrelsen i Dalarnas län (till och med augusti)

Inger Hansson, Länsstyrelsen i Blekinge län

Kristina Nyhlén, Länsstyrelsen i Östergötlands län

Mikael Reinhardt, Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Marina Wallén Mattsson, Länsstyrelsen i Jämtlands län

Tomas Waara, Naturvårdsverket

Teresia Persson, Jordbruksverket

Johan Stål, Havs- och vattenmyndigheten

Mötesprotokoll samt övriga handlingar finns på Miljösamverkan Sveriges grupparbetsplats.

Miljösamverkan Sverige är en samverkansorganisation för länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Jordbruksverket samt Havs- och vattenmyndigheten. Vår verksamhet är inriktad på tillsyns- och prövningsfrågor som rör miljöbalken och närliggande lagstiftningar.

Ansvarig utgivare: Miljösamverkan Sverige, miljosamverkansverige@lansstyrelsen.se

Har du fått detta mail vidarebefordrat?

[Starta en egen prenumeration här.](#)

[Så hanterar vi dina personuppgifter](#)

[Avregistrera prenumeration](#)

Följ oss i sociala media

Dela detta utskick

